

Κείμενο 1

[Επαγγελματικές επιλογές, ανισότητες και οι «εξισωτικές» δυνατότητες του σχολείου]

Εισαγωγή στο ομότιτλο δημοσίευμα της Βασιλικής Καντζάρα που είναι αναρτημένο στον ιστότοπο: http://www.isotita-epaeak.gr/iliko_sxetikes_ereunes/ekpedeusi/SEP_School%20possibilities.pdf

Σε αρκετά εγχειρίδια του «σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού», όπως και σε άλλα συναφή κείμενα, γίνεται λόγος για «σωστό» επαγγελματικό προσανατολισμό. Με τον όρο «σωστό» εννοείται συνήθως πληρότητα στις πληροφορίες που δίδονται για τις υφιστάμενες σπουδές και κατευθύνσεις, όπως και πληροφορίες για τα επαγγέλματα, που έχουν «προοπτική», δηλαδή «ζήτηση» στην αγορά εργασίας. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι το ζήτημα της επαγγελματικής επιλογής σχετίζεται μόνο με τις πληροφορίες και την ποιότητά τους. Μια δεύτερη ανάγνωση όμως ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις επιλογές σπουδών που κάνει η μαθητώσα νεολαία σε επίπεδο πανεπιστημίου σημαίνει ότι εφορμάται περισσότερο από αναζήτηση μιας «σίγουρης» θέσης, παρά στην όποια εκπλήρωση ονείρων ή ανιδιοτελών φιλοδοξιών. Αν σ' αυτά τα ζητήματα προσθέσουμε και τη διάσταση του φύλου με την έννοια ότι και επιλογές επηρεάζει, αλλά και την μετέπειτα επαγγελματική εξέλιξη, τότε, κατά τη γνώμη μας, ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός μπορεί να εμπλουτιστεί και να βοηθήσει τη μαθητεύουσα νεολαία προς τις κατευθύνσεις, που όχι μόνο χρειάζεται μια μελλοντική κοινωνία, αλλά κυρίως που η νεολαία μπορεί και θέλει να κατευθυνθεί αναζητώντας όχι μόνο την σίγουρη επαγγελματική προοπτική, αλλά την προοπτική μιας ζωής με «νόημα» και ουσία.

Προς το σκοπό αυτό θα διερευνήσουμε ορισμένους από τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο αναπαράγει τις κοινωνικές ανισότητες και κατόπιν θα εξετάσουμε πώς το ίδιο το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην άρση τους με την αλλαγή διδακτικών μεθόδων και πρακτικών. Θα σκιαγραφήσουμε ειδικότερα τις πηγές που κατά τη γνώμη μας ευθύνονται για μια παραποιητική ως ένα βαθμό παρουσίαση της πραγματικότητας συμπεριλαμβανομένης και της επαγγελματικής, ώστε το σχολείο να παράσχει ίσες ευκαιρίες και να επιτυγχάνει ίσα αποτελέσματα.

Τις τελευταίες δυο δεκαετίες παρατηρούμε ότι καταβάλλονται προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο να υλοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα, που έχουν ως στόχο την ισότητα με βάση το φύλο είτε στην εκπαίδευση γενικότερα είτε στην επιλογή σπουδών και επαγγέλματος ειδικότερα. Κι αυτό γιατί θεωρείται ότι ο θεσμός της εκπαίδευσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την κοινωνία, τόσο ιστορικά όσο και σύγχρονα. Πολλοί πιστεύουν ότι η εκπαίδευση συμβάλλει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη μιας χώρας. Γι' αυτό και η εκπαίδευση στηρίζεται σε αρχές

καθολικότητας, καθώς απευθύνεται δυναμικά σε όλα τα παιδιά του έθνους-κράτους, λειτουργώντας επιπλέον με βάση τις αρχές της αξιοκρατίας και της ισότητας ευκαιριών εμπεδώνοντας έτσι δημοκρατικές αξίες.

Κείμενο 2

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ (1865-1922)

Πάσχα στα πέλαγα

Απόσπασμα από το διήγημα του Αντρέα Καρκαβίτσα που είναι αναρτημένο στον ιστότοπο http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/andreas_karkabitsas/

Το πλοίο ολοσκότεινο έσχιζε τα νερά ζητώντας ανυπόμονα το λιμάνι του. Δεν είχε άλλο φως παρά τα δύο χρωματιστά φανάρια της γέφυρας¹ ζερβόδεξα²· ένα άλλο φανάρι άσπρο ακτινοβόλο ψηλά εις το πλωριό κατάρτι και άλλο ένα μικρό πίσω εις την πρύμη του. Τίποτε άλλο. Οι επιβάτες ήσαν όλοι ξαπλωμένοι στις κοκέτες³ τους, άλλοι παραδομένοι στον ύπνο και άλλοι στους συλλογισμούς. Οι ναύτες και θερμαστές, όσοι δεν είχαν υπηρεσία εροχάλιζαν εις τα γιατάκια⁴ τους. Ο καπετάνιος με τον τιμονιέρη ορθοί στη γέφυρα, μαύροι ίσκιои, σχεδόν εναέριοι, έλεγες πως ήσαν πνεύματα καλόγνωμα, που εκυβερνούσαν στο χάος την τύχη του τυφλού σκάφους και των κοιμωμένων ανθρώπων.

Έξαφνα η καμπάνα της γέφυρας εσήμανε μεσάνυχτα. Μεσάνυχτα εσήμανε και η καμπάνα της πλώρης. Το καμpanοχτύπημα γοργό, χαρούμενο, επέμενε να ρίχνη τόνους μεταλλικούς περίγυρα, κάτω στη σκοτεινή θάλασσα και ψηλά στον αστροφώτιστο ουρανό και να κράζη όλους εις το κατάστρωμα. Και με μιάς το σκοτεινό πλοίο επλημμύρισε από φως, από θόρυβο, από ζωή. Άφησε το πλήρωμα τα γιατάκια του και οι επιβάτες τις κοκέτες τους.

Εμπρός εις την πλώρη και εις την πρύμη πίσω ανυπόμονες έφευγαν από τα χέρια του ναύκληρου⁵ οι σαΐτες,⁶ έφθαναν λες τ' αστέρια κι έπειτα έσβηναν στην άβυσσο, πρασινοκόκκινα πεφτάστερα.

¹ τμήμα του πλοίου συνήθως πάνω από το κατάστρωμα, από το οποίο ελέγχουν και καθορίζουν την πορεία του караβιού

²αριστερά και δεξιά

³κρεβάτι σε καμπίνα πλοίου

⁴το στρώμα, το κρεβάτι και γενικά το μέρος όπου κοιμάται κάποιος

⁵βαθμοφόρος του εμπορικού ή του πολεμικού ναυτικού που επιβλέπει τις εργασίες για τη συντήρηση του πλοίου, λοστρόμος

Τα ξάρτια, τα σχοινιά, οι κουπαστές έλαμπαν σαν επιτάφιοι από τα κεριά. Και δεν ήταν εκείνη τη στιγμή το καράβι παρά ένα μεγάλο πολυκάντηλο, που έφευγε απάνω στα νερά σαν πυροτέχνημα.

Η γέφυρα στρωμένη με μία μεγάλη σημαία εμοίαζε αγιατράπεζα. Ένα κανίστρι⁷ με κόκκινα αυγά και άλλο με λαμπροκούλουρα ήταν απάνω. Ο πλοίαρχος σοβαρός με ένα κεριά αναμμένο στο χέρι άρχισε να ψέλνει το Χριστός Ανέστη. Το πλήρωμα κι οι επιβάτες γύρω του, ξεσκούφωτοι και με τα κεριά στα χέρια, ξανάλεγαν το τροπάρι ρυθμικά και με κατάνυξη.

- Χρόνια πολλά, κύριοι!... Χρόνια πολλά, παιδιά μου!... ευχήθηκε άμα ετέλειωσε τον ψαλμό, γυρίζοντας πρώτα στους επιβάτες και έπειτα στο πλήρωμα ο πλοίαρχος.

- Χρόνια πολλά καπετάνιε! χρόνια πολλά!... απάντησαν εκείνοι ομόφωνα.

- Και του χρόνου στα σπίτια σας, κύριοι! Και του χρόνου στα σπίτια μας παιδιά! εξαναείπε ο πλοίαρχος, ενώ ένα μαργαριτάρι εφάνη στην άκρη των ματιών του.

- Και του χρόνου στα σπίτια μας, καπετάνιε! [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη ΣΩΣΤΟ (Σ) ή ΛΑΘΟΣ (Λ), αξιολογώντας αν ανταποκρίνονται στο νόημα του Κειμένου 1.

α. Με τον όρο «σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός» εννοείται, σε μια πρώτη ανάγνωση, η πληροφοριακή επάρκεια για σπουδές, κατευθύνσεις και «προοπτικές» επαγγελματών.

β. Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στοχεύει αποκλειστικά να κατευθύνει τους μαθητές να επιλέξουν τα επαγγέλματα που χρειάζεται η κοινωνία του μέλλοντος.

γ. Το σχολείο αναπαράγει τις κοινωνικές ανισότητες και, ταυτόχρονα, διαθέτει τη δυνατότητα να σταματήσει την αναπαραγωγή τους.

⁶πυροτεχνήματα

⁷καλάθι

δ. Διεθνή εκπαιδευτικά προγράμματα των δύο τελευταίων δεκαετιών, που έχουν ως στόχο την ισότητα με βάση το φύλο, ενισχύουν μια εκπαίδευση που στηρίζεται σε αρχές καθολικότητας.

ε. «Εκπαίδευση που στηρίζεται σε αρχές καθολικότητας» σημαίνει εκπαίδευση που απευθύνεται σε όλα τα παιδιά του έθνους-κράτους με δημοκρατικό πνεύμα και φιλοσοφία.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις. Τι δηλώνει η καθεμία ως μονάδα συνοχής του κειμένου;

- Προς το σκοπό αυτό
- κατόπιν
- ειδικότερα
- Κι αυτό γιατί
- Γι' αυτό

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 αξιοποιούνται επανειλημμένα τα εισαγωγικά. Να εντοπίσεις πέντε διαφορετικές περιπτώσεις χρήσης τους (μονάδες 5) και να προσδιορίσεις τον ρόλο τους κάθε φορά (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 παρουσιάζεται ένα ιδιαίτερα απαιτητικό, αλλά συνηθισμένο για τους Έλληνες επάγγελμα, αυτό του ναυτικού, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και στην ευτυχισμένη στιγμή του εορτασμού του Πάσχα. Σε ποιες σκέψεις και συναισθήματα σε οδηγούν ο εορτασμός του Πάσχα από τους ναυτικούς του πλοίου, καθώς και η αντίδραση του καπετάνιου στο τέλος του αποσπάσματος; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15